

Szakmai szervezetek évvégi értékelése a felülvizsgált NEKT

(és kapcsolódó SKV) folyamatáról és tartalmáról

Röviden értékeljük a Nemzeti Energia és Klímaterv (NEKT) felülvizsgálati és konzultációs folyamatát és főbb észrevételeinket összefoglaljuk a NEKT véglegesítése kapcsán.

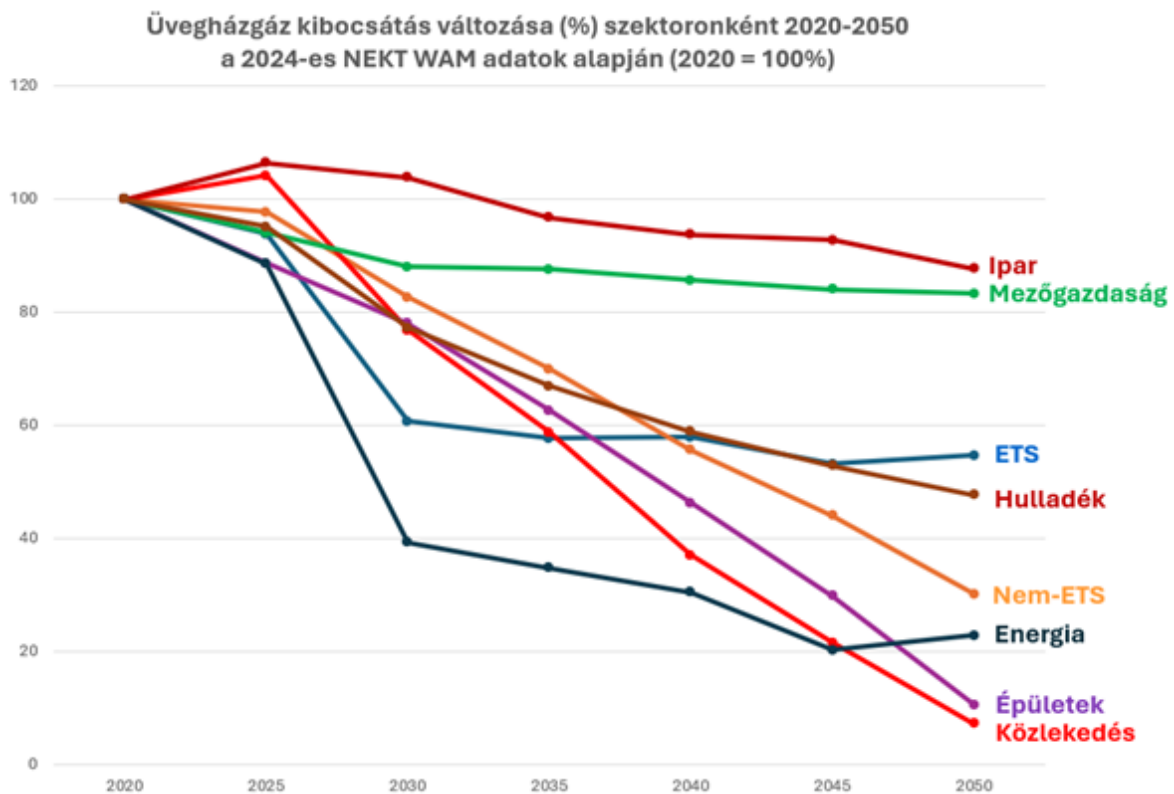
A dokumentum helyesen rögzíti, hogy „Magyarország fokozottan kitett az éghajlatváltozás nem kívánt hatásainak”.

Az aktualizált NEKT szerint “összhangban van a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiában... foglaltakkal” (21. oldal). Az NTFS-ben a KCs [korai cselekvés], azaz az erősített éghajlatvédelem és energiaátmenet forgatókönyve előnyösebb és ajánlott: a kumulált többlet GDP és az állam bevételei a HCs [halasztott cselekvés] forgatókönyvhöz képest 1,8-szorosak és a KCs több új munkahelyet hoz létre. *“Megfelelő oktatási, képzési és átképzési programok révén a magyar gazdaság összességében profitálhat a dekarbonizációs átmenetből. ...A KCs forgatókönyv egyértelműen több gazdasági és foglalkoztatási lehetőséget rejt magában, miközben mérsékli a technológiai átmenet jelentette bizonytalanságot, melyet a HCS forgatókönyv túlzott mértékben tartalmaz.”* (NTFS, 17. oldal).

Ehhez képest a felülvizsgált NEKT a kibocsátáscsökkentés terén nem állítja a 2050-ig klímasemlegességet elérő pályára az országot a 2030-as célszámával (ahhoz a Green Policy Center által is javasolt min. 60%-os kibocsátáscsökkentésre van szükség 2030-ig), valamint a vonatkozó közös uniós célhoz (“legalább 55%”) képest potyautas stratégiának minősíthető az 50%-os cél. Elismerendő, hogy az energiahatékonysági (740 PJ) és a megújuló energiás célszám (30%) a NEKT-tervezethez képest ambiciózusabb lett, azonban nem teljesíti az Irányítási Rendeletben szereplő képlet alapján elvárt (minimum) szintet. Ráadásul az energiabiztonság javítására hivatkozva betervezett egyes szakpolitikák és intézkedések részben tovább mélyítenék a hazai gazdaság fosszilis tüzelőanyag függőségét.

Az NTFS megfogalmazza, hogy *„a klímasemlegesség elérése jelentős ráfordításokat igényel a nemzetgazdaság minden szektorában”*. A felülvizsgált NEKT-ben azonban azt találjuk, hogy egyes szektorok 2030-ig alig vagy egyáltalán nem veszik ki a részüket a kibocsátás-csökkentés feladatából.

A felülvizsgált NEKT közlekedési szektoron belüli célja/terve, hogy 2050-re a 2020-as kibocsátási szint 7,14%-át érje el. Ismerve a szektor technológiai fejlesztési lehetőségeit, ez a 92,86%-os csökkenés talán nem kizárt, de a NEKT nem mutatja be azokat a konkrét intézkedéseket, amelyek megfordítanák a jelenlegi trendeket (növekvő és öregedő személygépjármű állomány, növekedő közúthálózat, csökkenő és gyengülő vasúthálózat, csökkenő és öregedő vasúti járműpark). Az épületek szektor ÜHG-kibocsátása a dokumentum szerint csaknem 90%-kal csökken 2050-re, ennek megvalósítása hasonlóan kulcsfontosságú. A legmeglepőbb az, hogy a mezőgazdaságtól a kormányzat egészen minimális kibocsátás csökkentést vár el (2050-ig is csak 17%-ot), **az iparnak pedig 2030-ig ÜHG-kibocsátás növekedést is megenged.** A nettó klímasemlegesség eléréséhez ezen ágazatok különféle távú kibocsátás-csökkentési potenciálját is alaposabban kellett volna vizsgálni és bemutatni.

Ábra: Az egyes szektorok hazai kibocsátáscsökkentési terve 2020-2050, Y tengely: a 2020-as évi kibocsátásokhoz = 100%-hoz képesti tervezett kibocsátások százalékban; forrás: felülvizsgált NEKT (az ábrát készítette: Marton Miklós, MTVSZ)

2

Kimondja a NEKT, hogy „Magyarország álláspontja szerint a klímasemlegesség hazánk számára elérhető” (20. oldal). Ehhez képest különösen meglepő, hogy a NEKT mellékleteinek táblázataiból az tükröződik, hogy ezt a kormányzat nem tervezi elérni 2050-re (Annex III, Greenhouse Gas net emissions 2050-ben: WAM 9722,76 ktCO₂e).

Civil szervezetek már a tartalmi egyeztetések megkezdése előtt, 2023 áprilisában jelezték szakmai elvárásaikat a Nemzeti Energia- és Klímaterv felülvizsgálata kapcsán, például „ambiciózus energiahatékonysági szakpolitikák és intézkedések szerepeljenek a tervben, kiemelten az épületek energiamérlegének átfogó javítása”.

A 2023 nyár eleji társadalmi konzultációra publikált 45 oldalas NEKT tervezethez beküldött civil vélemények hangsúlyozták egyebek mellett azt a hiányt, hogy a dokumentum az alap (WEM) forgatókönyvhöz képest csak egyetlen forgatókönyvet ismertet (WAM), de valós alternatívákat nem. A civilek már ekkor kifejtették, hogy gyengék a célszámok 2030-ra és hogy az épületek energetikai felújításához sokkal átfogóbb intézkedéscsomagot, jelentős mértékű, közpénzekre alapozott finanszírozási keretet és célszámot szükséges a NEKT-hez illeszteni. „A 2050-es klímasemlegességi célok teljesítése érdekében 3,7 millió lakás energetikai felújítására van szükség, ami évente 100-130 ezer energetikailag megújuló lakást jelent.”

Mikor a Kormány a NEKT tervezetet 2023 őszén beküldte az EU Bizottság részére, úgy tűnt, nem vagy alig vette figyelembe a civil észrevételeket, javaslatokat (lásd pl. [ezen a linken összegezve](#)).

Nem meglepő módon hasonló kritikát fogalmazott meg az [Európai Bizottság](#) is 2023 őszén: *„Magyarország elhalasztja a lignit fokozatos kivezetésére vonatkozó kötelezettségvállalását. (A NEKT tervezet) nem tartalmaz semmilyen intézkedést a fosszilis tüzelőanyagok jelenlegi támogatásának fokozatos megszüntetésére... Az energiahatékonysági cél eléréséhez szükséges szakpolitikák és intézkedések részletes leírása is hiányos. A terv nem határoz meg konkrét, tiszta energiával kapcsolatos versenyképességi célkitűzéseket, intézkedéseket... A terv nem fejt ki részletesen az energiaszegénység kezelésének megközelítését, beleértve a háztartások helyzetének értékelését és mérhető csökkentési cél meghatározása is hiányzik.”*

Tekintettel arra, hogy a **felülvizsgált NEKT verzió nem lett megosztva** a 2024. augusztus végén indult (egyébként 2023 augusztusára tervezett) [stratégiai környezeti vizsgálat \(SKV\)](#) társadalmi egyeztetése során, az SKV-ból sem derült ki, hogy hogyan változott a NEKT a megelőző kb. egy évben. Az SKV konzultáció véleményezési [határideje](#) 2024. szeptember 22. volt, és a végleges NEKT-et már október első felében beküldte a Kormány az Európai Bizottságnak; a beérkező szakmai civil és társadalmi vélemények, javaslatok beépítése korlátozott maradt. Az SKV – amelynek egy stratégiai tervezés/felülvizsgálat elején, de legkésőbb közepén lett volna alapvetően szerepe – a NEKT felülvizsgálat végén érdemben nem tudott hatni a NEKT-re, szerepet tévesztett és súlytalaná vált. (Hasznosabb lett volna a legutolsó NEKT verzió 2024 /ősz/ társadalmi véleményezése és az alapján a NEKT későbbi benyújtása).

Mindezek alapján, a **végleges felülvizsgált NEKT, az alábbi 10 pontban összefoglalható civil javaslatainkhoz képest hiányosságokat mutat:**

1. A NEKT célrendszerének a gazdaság anyag- és energiafelhasználásának csökkentését, az energiatakarékosságot és energiahatékonyságot kell előtérbe helyeznie. Az energiarendszer és a gazdasági szerkezet átalakításának kéz a kézben kell járnia annak érdekében, hogy a kibocsátáscsökkentési (és kapcsolódó energiaátmeneti) célokat elérjük.

Értékelésünk: A NEKT nem tekinti párhuzamosan fejleszhetőnek az energiarendszert és a gazdasági szerkezetet. Bár kimondja, hogy *„Magyarország végsőenergia-felhasználása 2030-ban nem haladhatja meg a 740 PJ-t”*, a NEKT nem mutat határozott irányt a tudásalapú gazdaság fejlesztéséhez, hanem a korábbi, energiaintenzív **„iparosítási tervet”** (61. oldal) igyekszik kiszorgálni. Miközben a *„legnagyobb növekedés ezen időszak alatt az iparban tapasztalható, itt közel 26%-os energiafelhasználás-növekedéssel számolunk”* (193. oldal), a szektortól 2050-ig csak 12,31%-os ÜHG kibocsátás csökkentést vár el a kormányzat.

2. A NEKT számoljon a Fitfor55 jogszabálysomagban előírt kötelezettségek végrehajtásával az energiahatékonyság terén.

Értékelésünk: A végsőenergia fogyasztást a Bizottság számításai és elvárása alapján 2030-ig nem 740 PJ-ra, hanem 678 PJ-ra kellene csökkenteni. A korábban rögzített, a 2021-30-as időszakra kitűzött 336,3 PJ halmozott energiamegtakarítási célkitűzés nem elegendő a 740 PJ végső

energiafelhasználási célkitűzés eléréséhez sem. Az uniós halmozott végsőenergia megtakarítási kötelezettség 44%-kal növekedett, ezért a halmozott végső energiamegtakarítási elvárást 336,3PJ-ről 485 PJ-ra kellene növelni. Ehhez minden (a 122/2015. Korm. rendelet 8. mellékletében szereplő) energiahatékonysági szakpolitikai intézkedésből származó megtakarítást jelentősen növelni kellene (energiamegtakarítást nem eredményező intézkedések felülvizsgálatával), mivel a halmozott megtakarítások tekintetében Magyarország elmaradásban van. Az elmúlt években sok szempontból eredményesen működő energiahatékonysági kötelezettségi rendszer (energy efficiency obligations scheme, EEOS) további sikeres működéséhez a piaci szereplők által két éve várt megtakarítási elvárás ütemes emelésének rögzítésére van szükség, egyúttal új szakpolitikai intézkedések bevezetésére is, különös tekintettel a felülvizsgált Épületenergetikai Irányelvben (EPBD) foglalt épületfelújítási elvárások (meglévő lakóépületek és a középületek felújítására vonatkozó elvárások) teljesítésére.

3. A NEKT irányozza elő az épületállomány felújításával elérhető energiamegtakarítást. A lakóépületek energetikai mélyfelújítását többéves, kiszámítható, célcsoportonként differenciált jogi és pénzügyi intézkedésekkel ösztönözze, ezermilliárdos nagyságrendben (ld. [MEHI tanulmány](#)).

Értékelésünk: A NEKT az **épületállomány energetikai megújításáról** kimondja, hogy „*a hazai ingatlanállomány túlnyomó része, 3,85 millió háztartás „DD” vagy rosszabb kategóriájú, vagyis energetikai szempontból elavultnak számít és energetikai korszerűsítésre szorul.*” (135. oldal). Ugyanakkor nem határoz meg hosszútávú, szaktudásra és megfelelő pénzügyi támogatásra épített, a beruházók, az építőipar és a magántőke-bevonását segítő, finanszírozók számára is kiszámítható intézkedéscsomagot, ütemtervet. Kerüljön ezért bele a NEKT-be a felújításokat biztosító támogató keretrendszer jelenleg gyakorlatilag minden hiányzó eleme (több éves, kiszámítható támogatási program, támogatási keret tekintetében előre rögzítetten mind a hazai családi házak, mind a társasházak felújítására, egyablakos tanácsadó irodák felállítása és tanácsadás beépítése az állam támogatási programokba, minőség-ellenőrzés a kivitelezési munkák terén, felújítási megtakarítások monitoringja stb.).

4. A szélerőmű építések térségi korlátozásának azonnali feloldása, a szélerőművek környezetvédelmi kritériumoknak megfelelő létesítésének elősegítése és szabályozása alapvető feladat az ország fenntartható és kiegyensúlyozott energiamixe érdekében. Javasoljuk a NEKT-ben a szélerőmű-potenciál és beépíthetőség további vizsgálatát, majd aszerint meghatározni a szeles kapacitásépítési célszámot (minimum 4-6 GW 2030-ra). A NEKT írja le az elektromos hálózat ehhez szükséges fejlesztésének ütemtervét.

Értékelésünk: Bár a **megújuló energia** tervezett részaránya a tervezési folyamat során nőtt, nem biztosítja kellő ütemben a NEKT legfőbb céljai elérését azaz Magyarország energiaátmenetét és energiafüggetlenségét, és nem felel meg az EU elvárásainak sem (2030-ig 34%). A **szélerőmű-potenciál és beépíthetőség további vizsgálata egyelőre hiányos**. Javasoltuk, hogy a nap- és a szélenergia hasznosítását fejlesszék párhuzamosan, a szélenergia kapacitása (2030-ra) érje el a napkapacitás felét. Ez jelentősen csökkentené Magyarország gáz- és áramimportját, illetve nagy volumenű leszabályozható kapacitást biztosítana. A szélerőművek továbbá a napenergiával gyengén ellátott, emiatt magas piaci áramáras időszakokban jelentős rendszerbeli költségcsökkenést biztosítanak.

A napenergia fejlesztésével kapcsolatban érthetetlennek tartjuk, hogy a kapacitásokat mind a WEM, mind a WAM forgatókönyv befagyasztaná a 2030-as szinten (9,8, illetve 12 GW), és míg előbbiben jelentős visszaeséssel számol (8 GW 2050-ben), utóbbiban a 2040-re várt visszaesés után is csak 12,4 GW-ig növekedne 2050-re.

5. A NEKT korlátozza a biomassza használatot szigorú fenntarthatósági kritériumok mentén, ugyanakkor szabályozottan ösztönözte a helyi biogáz használatot!

Értékelésünk: Előremutatónak tartjuk, hogy az eredeti NEKT-hez képest a felülvizsgált dokumentum kisebb mértékben irányozza elő a szilárd biomassza energetikai felhasználásának növelését, de így is a hőenergia és villamosenergia-termelésben összességében 19,8%-os növekedést irányoz elő. Ehhez képest viszont a WAM forgatókönyv szerint a 2030-as LULUCF célok eléréséhez a fakitermelés jelenlegi szinten való tartásához lenne szükség. Ennek kapcsán három hiányosságra hívjuk fel a figyelmet: i) Hiányzik olyan intézkedés, ami garantálja, hogy a WEM forgatókönyvben szereplő, emelkedő fakitermelési szinthez képest - amelyre az Erdőtörvény is lehetőséget ad - a jövőbeli fakitermelés a jelenlegi kb. 7,5 millió m³-es szinten marad. ii) A NEKT nem mutatja be, hogy a növekvő biomassza felhasználást milyen forrásból kívánja biztosítani. iii) Az NTFS-ben szereplő LULUCF modellezés a 7,5 millió m³-es fakitermelési szint mellett kb. 2,3 millió t CO₂ nyelést prognosztizált, ezzel szemben az új modell már közel 5 millió tonnát, miközben nem mutatja be, hogy mi ennek az igen jelentős eltérésnek az oka.

6. A szén (a lignitet is beleértve) teljes kivezetése a villamosenergia-termelésből 2025-ig és a lakossági fűtésből 2030-ig, ezzel párhuzamosan a lakosság tiszta fűtésre váltásának támogatása (ahogyan az eredeti klímatervben) 2030-ig és azon túl szintén elsődleges fontosságú. Az igazságos átmenet szempontjait érvényesíteni kell a tervezés és megvalósítás során.

Értékelésünk: A NEKT a várakozásokkal és az Igazságos Átmeneti Alap elvárásaival ellentétben továbbra sem tartalmaz **szén**kivezetés ütemtervet, csak a 2029 végi villamosenergia-termelésből való szénkivezetés szerepel. Nincs célkitűzés a lakossági fűtésből való szénkivezetésre (a korábbi NEKT-ben az Annex 1-ben volt.) Ez a rövid és általános leírás nem elegendő, azt célszámra és intézkedési tervre kell lefordítani: „*A Mátrai Erőmű környékén a lignit alapú fűtéssel érintett háztartásokat kiemelten kell kezelni. A revitalizáció és az átállás során a NECP célja, hogy a lakossági fűtési energiát fokozatosan tiszta energiával váltsák ki, és csökkentsék az energiafogyasztást.*”

7. A NEKT ne növelje, hanem csökkentse az orosz vagy más forrásból származó tüzelőanyag-függőséget! A 3 CCGT gázerőmű beruházása helyett alternatívák azonosítása és források allokálása szükséges egy olyan villamosenergia-rendszer fejlesztésére, mely a megújulók okozta terhelést más módon is ki tudja egyensúlyozni; ambiciózus, döntően az igények csökkentésére és megújulókra alapozott energiaátmeneti forgatókönyv szerint. A NEKT határozzon meg a metánkibocsátások csökkentésére vonatkozó tervet.

Értékelésünk: A tervezett **CCGT** erőművek feladata továbbra sem tisztázódott, pedig az egyes szerepkörök eltérő üzleti modellt és eltérő technológiát igényelnek. A NEKT nem ír arról sem, hogy a tervezett három új gázerőmű milyen forrásból épül meg (lesz-e benne bármilyen közpénz), sem

arról, hogy a három gázerőmű működtetéséhez szükséges földgáz honnan származik. A NEKT nem határoz meg ütemtervet a metánkibocsátások csökkentésére sem. A földgáz- és kőolaj-koncessziók pedig az energiaátmenettel, klímacélokkal ellentétes irányba hatnak.

8. A NEKT ismertesse az energiaközösségek fejlesztését előmozdító és megkönnyítő támogató keret kialakítására tervezett intézkedéseket, valamint azok bevezetésének ütemezését.

Értékelésünk: Az **energiaközösségek** lehetséges szerepéről beszél ugyan a NEKT, illetve általánosságban néhány korábbi és tervezett intézkedésről, a regisztrált energiaközösségek számát is említi (hibás megnevezéssel), de konkrét intézkedést csak olyat említ, ami nem kifejezetten az energiaközösségek számára egyszerűsíti az engedélyezést. Miközben a NEKT-ben a *"támogató keret fő elemeire és annak végrehajtására vonatkozó főbb elveknek"* kellene szerepelniük, a megfogalmazások túl általánosak; a támogató keret (egyres) elemei említésre kerülnek, de a végrehajtásuk elveiről csak keveset tudhatunk meg. Figyelemre méltó, hogy a NEKT sokkal többet beszél a hőenergia-közösségekről, miközben a velük kapcsolatos definíció 2024-ben történő hatályba léptetésén kívül semmilyen intézkedés, de még egyeztetés sem történt.

9. A NEKT mutassa be a közösségi és a nem motorizált egyéni közlekedés érdemi fejlesztésének tervét. A NEKT mutassa be, hogy hogyan kívánja fékezni és ellensúlyozni a növekvő áruszállítás okozta környezeti és társadalmi (pl. egészségügyi) károkat, és hogy hogyan ad előnyt a fenntartható közlekedési módoknak.

Értékelésünk: A NEKT rögzíti, hogy *„a közlekedési energiafelhasználás mérséklése érdekében elsődleges fontosságú a közösségi közlekedés fejlesztése, illetve kihasználtságának növelése, továbbá az áruszállítás részére reális opcióként kell biztosítani a vasúti szállítványozást”* és hangsúlyozza az elektrifikációt is. Minderre a terv igen ambiciózusan 2020 és 2050 között 92,86%-os ÜHG kibocsátás csökkentést tervez, ugyanakkor nem fejt ki, hogy melyek azok az intézkedések, amelyek meg tudnák fordítani a jelenlegi, mindezzel ellentétes trendeket (növekvő és öregedő gépjárműflotta, növekedő közúthálózat, csökkenő és gyengülő vasúthálózat, csökkenő és öregedő vasúti járműpark). A belvízi hajózás, illetve TEN-T kikötői beruházások támogatása (98. és 153. oldal) átgondolatlan, figyelembe véve a közlekedési mód fajlagosan magas energiaigényét és ÜHG kibocsátását, és a megbízhatatlan vízhozamokat. Csak utalás szinten, érdemi intézkedések nélkül említi a nem motorizált közlekedési módok elősegítését és említést sem tesz a közlekedési igényt csökkenteni képes beavatkozásokról.

10. A NEKT határozza meg az energiaszegénységben élők körét és helyzetük tartós kezelésének intézkedési tervét, a rezsi-csökkentés fokozatos kivezetése mellett megfelelően célzott támogatásokkal és energiahatékonysági intézkedésekkel, az uniós Szociális Klíma Alapra is kiterjedően.

Értékelésünk: Előrelépés, hogy a NEKT meghatározza a **sérülékeny fogyasztó** fogalmát. Ugyanakkor káros, hogy ide köti a vitatott és igen költséges rezsi-védelmet, ami ellentmond a szennyező fizet elvének, és gátolja az energiahatékony intézkedések terjedését (maga a dokumentum is elismeri, hogy 2022-ben *„a szabályozásváltozásból adódó áremelkedés hatására a magyar lakossági földgázfogyasztás jelentős csökkenésnek indult.”* 212. oldal). Az energiaszegénység kérdésköréről a szükséges megfogalmazás sem célt, sem tervet, sem

szempontot vagy jövőképet nem fogalmaz meg. A felülvizsgált NEKT a sérülékeny háztartások arányát 3%-ban, azaz kb 300.000 főben határozza meg (80. o.). Ez a szám erősen megkérdőjelezhető, hiszen állítólag ugyanazon az EU-s mutatókon/számításon alapul, mégis kevesebb mint negyede az Energiahatékonysági Irányelv 8. Cikk (3) bekezdésében is utalt mutatókon alapuló bizottsági számítás 12,55%-os eredményének, a 2024/1590 bizottsági ajánlás szerint számolva (4. táblázat). Továbbá, a hazai háztartások 15,5%-ában, több mint 600.000 lakásban használnak kizárólag tűzifát fűtésre. Tekintve, hogy a tűzifa nem esik a rezszívédelem alá, és az ára az elmúlt években háromszorosára növekedett, továbbá, hogy leginkább az alacsony jövedelmű háztartások és az a legrosszabbul teljesítő lakóépületek jellemző fűtőanyaga, így ők azok, akik a leginkább érintettek az energiaszegénységgel. A NEKT azonban teljesen kihagyja ezeket a háztartásokat az energiaszegénység vizsgálatakor.

Kérjük az energiaügyi minisztert, hogy a fenti javaslatokat érvényesítsék a továbbiakban a NEKT korrigálásában, illetve a klíma- és energiapolitikai tervezésekben és szakmai konzultációikban, pl. a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia frissítése (Éghajlatváltozási Cselekvési Tervek), a nemzeti Szociális Klímaterv tervezése, a NTFS jövőre esedékes felülvizsgálata (az EU Irányítási rendelete szerint) és a Klímavédelmi Törvény erősítő újraalkotása folyamatában.

Energiaklub Szakpolitikai Intézet

Éghajlatvédelmi Szövetség

Habitat for Humanity Magyarország

Levegő Munkacsoport

Magyar Energiahatékonysági Intézet

Magyar Természetvédők Szövetsége

Reflex Környezetvédő Egyesület

WWF Magyarország

Budapest, 2024. december

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

This project is part of the European Climate Initiative (EUKI). EUKI is a project financing instrument by the German Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (BMWK). The EUKI competition for project ideas is implemented by the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. It is the overarching goal of the EUKI to foster climate cooperation within the European Union (EU) in order to mitigate greenhouse gas emissions.

English version:

Policy brief: Final assessment of the revised Hungarian NECP (and related SEA) process and content by NGOs

The undersigned Hungarian NGOs briefly assess the review and consultation process of the National Energy and Climate Plan (NECP) and summarize our main observations regarding the finalization of the NECP.

The updated NECP correctly states that *“Hungary is highly exposed to the adverse effects of climate change”*, and states that it is “in line with the National Long-Term Strategy” (p. 21). In that document the “early action” scenario (strengthened climate protection and energy transition scenario) is more advantageous and recommended: the cumulated additional GDP and state revenues are 1.8 times higher than in the “deferred action” scenario and creates more new jobs. *“Through appropriate education, training and retraining programs, Hungarian economy can benefit from the decarbonization transition as a whole. ...The “early action” scenario clearly contains more economic and employment opportunities, while reducing the uncertainty of the technological transition, which is excessively contained in the “deferred action” scenario.”* (p. 17).

In comparison, the revised NECP does not put the country on a path to achieving climate neutrality by 2050 with its 2030 target (which requires a minimum 60% emission reduction by 2030, as also recommended by the Green Policy Center), and the 50% target can be considered a free-riding strategy compared to the relevant common EU target (“at least 55%”). It should be acknowledged that the energy efficiency (740 PJ) and renewable energy targets (30%) have become more ambitious compared to the NECP 2023 draft, but they do not meet the (minimum) level expected based on the formula in the Government Regulation. Moreover, certain policies and measures planned under the pretext of improving energy security would partly deepen the domestic economy’s dependence on fossil fuels.

National Long-Term Strategy states that *“achieving climate neutrality requires significant investments in all sectors of the national economy.”* However, in the revised NECP, we find that individual sectors will do little or no part of the task of reducing emissions by 2030.

The revised NECP’s target/plan for transport sector to emit 7.14% of 2020 emissions by 2050. Given the sector’s technological development potential, this 92.86% reduction may not be impossible, but the NECP does not present specific measures that would reverse current trends (growing and ageing passenger car fleet, growing road network, shrinking and weakening railway network, shrinking and ageing railway fleet). The document also states that GHG emissions from buildings sector will be reduced by almost 90% by 2050, and achieving this is similarly crucial. The most surprising thing is that the government expects a very minimal emission reduction from agriculture (only 17% by 2050), and it even **allows industry to increase its GHG emissions** until 2030. In order to achieve net climate neutrality, the various long-term emission reduction potentials of these sectors should have been examined and presented more thoroughly.

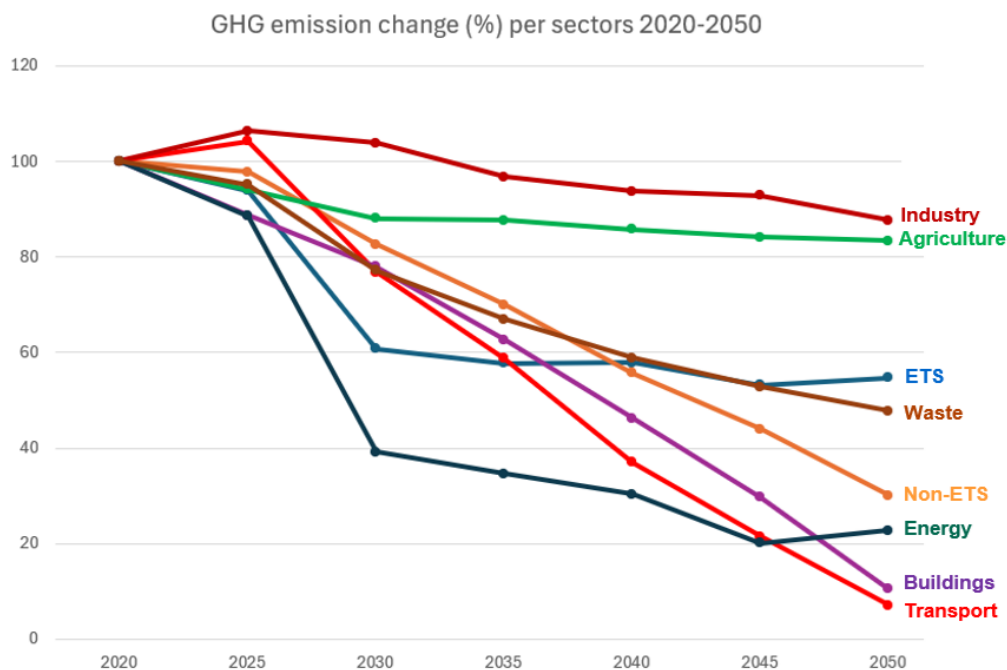

Figure: Domestic GHG emission reduction plan for each sector 2020-2050, Y axis: planned emissions in percentage compared to 2020 emissions = 100%; source: revised NECP WAM (by: Marton Miklós, MTVSZ)

NECP 2024 states that “Hungary’s position is that climate neutrality is achievable for our country” (page 20). In comparison, it is particularly surprising that tables in the NECP annexes reflect that the government does not plan to achieve this by 2050 (Annex III, Greenhouse Gas net emissions in 2050: WAM 9722.76 ktCO₂e).

Even before the start of the substantive negotiations, in April 2023, civil society organizations [expressed their professional expectations](#) regarding the revision of the National Energy and Climate Plan, for example, “ambitious energy efficiency policies and measures should be included in the plan, with a focus on comprehensive improvement of the energy balance of buildings.”

The civil society opinions submitted to the 45-page draft revised NECP draft published for public consultation in early summer 2023 highlighted, among other things, that it introduces only one single scenario (WAM) compared to the baseline (WEM) scenario, but no real alternatives. Civil society already explained at that time that targets for 2030 were weak and that a much more comprehensive package of measures, a significant financing framework based on public funds and targets for the energy renovation of buildings needed to be adapted to the NECP. “In order to meet the 2050 climate neutrality goals, 3.7 million homes need to be renovated for energy efficiency, which means 100-130 thousand homes per year.”

When Hungarian Government submitted the draft NECP to the EU Commission in the fall of 2023, it seemed to take little or no account of civil society comments and suggestions (see, for example, summarized at [this link](#)).

Not surprisingly, [European Commission](#) also made similar criticism in the autumn of 2023 in its draft revised NECP assessment: “Hungary postpones its commitment to phase out lignite. (Draft NECP) does not include any measures to phase out current support for fossil fuels...

The detailed description of policies and measures needed to achieve energy efficiency targets is also incomplete. The plan does not define specific clean energy competitiveness objectives and measures... The plan does not elaborate on the approach to addressing energy poverty, including an assessment of the situation of households and the definition of a measurable reduction target is also missing.”

The **revised NECP version was not shared** during the public consultation of the [strategic environmental assessment \(SEA\)](#) that started at the end of August 2024 (originally planned for August 2023), and the SEA did not reveal how the NECP had changed in the previous year or so since the summer 2023 draft. The [deadline](#) for comments on the SEA consultation was September 22, 2024, and the final updated NECP was submitted by the Government to the European Commission in the first half of October, so the consideration and incorporation of incoming NGO and public comments, recommendations remained limited. The SEA – which would have had a fundamental role at the beginning/first half of the strategic review of the NECP – was unable to significantly influence NECP at the end of its review, missed its role and became weightless. (It would have been more useful to have the latest NECP version published for consultation in the fall of 2024 and allow a later, subsequent finalization and submission of the NECP based on that).

Due to all of the above, the **final revised NECP shows shortcomings** compared to our NGO recommendations/comments, which can be summarized in the following 10 points:

(NGO Recommendation) 1. NECP’s target system should prioritize the reduction of economy’s material and energy consumption, energy saving and energy efficiency. Transformation of the energy system and economic structure must go hand in hand in order to achieve emission reduction (and related energy transition) goals.

10

Our assessment: NECP does not consider the energy system and the economic structure to be developed in parallel. Although it states that *“Hungary’s final energy consumption should not exceed 740 PJ in 2030”*, NECP does not show clear direction for the development of a knowledge-based economy, but rather tries to serve the previous, energy-intensive **“industrialization plan”** (page 61). While *“the largest growth during this period is expected in industry sector, where we expect an increase in energy consumption of nearly 26%”* (page 193), the government expects the sector to reduce GHG emissions by only 12.31% by 2050.

2. NECP should take into account the implementation of the obligations stipulated in the Fitfor55 legislative package in the field of energy efficiency.

Our assessment: Based on the Commission's calculations and expectations, final energy consumption should be reduced to 678 PJ by 2030, not 740 PJ. The previously set cumulative energy savings target of 336.3 PJ for the period 2021-30 is not sufficient to achieve even the final energy consumption target of 740 PJ. EU cumulative final energy saving obligation has increased by 44%, therefore the cumulative final energy savings expectation should be increased from 336.3 PJ to 485 PJ. To do this, the savings from all energy efficiency policy measures (listed in Annex 8 of Government Decree 122/2015) should be significantly increased (by reviewing measures that do not result in energy savings), as Hungary is lagging behind in terms of cumulative savings. For the continued successful operation of the energy

efficiency obligations scheme (EEOS), which has been effective in many respects in recent years, it is necessary to record the gradual increase in the savings expectations expected by market participants for two years, as well as to introduce new policy measures, with particular regard to meeting the building renovation requirements (expectations for the renovation of existing residential buildings and public buildings) set out in the revised Energy Performance of Buildings Directive (EPBD).

3. NECP should estimate energy savings that can be achieved by renovating the building stock. It should encourage the deep energy renovation of residential buildings with multi-year, predictable, legal and financial measures differentiated by target group, in the order of magnitude of thousands of billions (see [MEHI study](#)).

Our assessment: NECP states on the **energy renovation of the building stock** that “vast majority of the domestic real estate stock, 3.85 million households, are in the “DD” category or worse, i.e. are considered outdated from an energy perspective and are in need of energy modernization.” (page 135). However, it does not define a long-term package of measures or a schedule that is predictable for investors, the construction industry and financiers, based on expertise and adequate financial support, and that would help attract private capital. NECP should therefore include practically all the currently missing elements of the support framework for renovations (multi-year, predictable support program, a pre-established support framework for the renovation of both domestic family houses and apartment buildings, setting up one-stop consulting offices and incorporating consulting into state support programs, quality control in the field of construction work, monitoring of renovation savings, etc.).

4. Immediate lifting of regional restrictions on wind power plant construction, promotion and regulation of the establishment of wind power plants in accordance with environmental criteria are essential tasks for the sustainable and balanced energy mix of the country. We recommend that the NECP further examine the wind power plant potential and feasibility, and then determine the wind capacity construction target accordingly (minimum 4-6 GW by 2030). The NECP describes the schedule for necessary development of the electricity network.

Our assessment: Although the planned share of **renewable energy** has increased during the planning process, it does not ensure the achievement of the main goals of the NECP, i.e. the energy transition and energy independence of Hungary, at a sufficient pace, and does not meet the expectations of the EU (34% by 2030). **Examination of the potential and feasibility of wind power plants is still incomplete.** We proposed that the utilization of solar and wind energy be developed in parallel, with the capacity of wind power reaching half of the solar capacity (by 2030). This would significantly reduce Hungary's gas and electricity imports and provide a large volume of controllable capacity. Wind power plants would also provide a significant reduction in system costs during periods when solar energy is poorly supplied and therefore market electricity prices are high.

Regarding the development of solar energy, we find it incomprehensible that both WEM and WAM scenarios would freeze capacities at the 2030 level (9.8 and 12 GW, respectively), and while the former expects a significant decline (8 GW in 2050), the latter would only increase to 12.4 GW by 2050, even after the decline expected in 2040.

5. NECP should limit biomass use along strict sustainability criteria, while encouraging the use of local biogas in a regulated manner

Our assessment: We consider it forward-looking that compared to the original NEKT, the revised document projects a smaller increase in the energy use of solid biomass, but still projects an overall increase of 19.8% in heat and electricity production. In contrast, according to the WAM scenario, achieving the 2030 LULUCF targets would require maintaining timber harvesting at the current level. In this regard, we draw attention to three shortcomings: i) There is a lack of a measure that guarantees that, compared to the increasing timber harvesting level in the WEM scenario - which is also possible under the Forest Act - future timber harvesting will remain at the current level of approx. 7.5 million m³. ii) The NECP does not present the source from which it intends to ensure the increasing biomass use. iii) The LULUCF modeling included in the LTS predicted approximately 2.3 million t of CO₂ absorption with a wood extraction level of 7.5 million m³, while the new model already predicts nearly 5 million tons, while it does not present the reason for this very significant difference.

6. Complete phase-out of coal (including lignite) from electricity generation by 2025 and from residential heating by 2030, while supporting households' switch to clean heating (as in the 2020 NECP) by 2030 and beyond, as priority. Just transition considerations must be enforced during planning and implementation.

Our assessment: Contrary to expectations and the Just Transition Fund's expectations, the NECP still does not contain a **coal phase-out** schedule, only the phase-out of coal from electricity generation by the end of 2029 is included. There is no target for the phase-out of coal from residential heating (it was in Annex 1 in the previous NEKT.) The short and general description is not sufficient, it must be translated into target numbers and an action plan: *"In the area of the Mátra Power Plant, households affected by lignite-based heating must be treated as a priority. During the revitalization and transition, the NECP aims to gradually replace residential heating energy with clean energy and reduce energy consumption."*

7. NECP should reduce, not increase, fuel dependency from Russian or other sources! Instead of investing in 1650 MW CCGT gas power plants, it is necessary to identify alternatives and allocate resources to develop an electricity system that can balance the load caused by renewables in other ways; according to an ambitious, predominantly demand-reducing and renewable-based energy transition scenario. NECP should define a plan for reducing methane emissions.

Our assessment: The role of the **planned CCGT power plants** remains unclear, although each role requires different business model and different technology. NECP does not write about the source from which the three planned new gas power plants will be built (whether there will be any public funds), nor about where the natural gas needed to fuel the three gas power plants will come from. NECP does not define timetable for reducing methane emissions either. Natural gas and oil concessions work in the opposite direction to the energy transition and climate goals.

8. NECP should describe measures planned to establish an enabling&support framework to promote and facilitate the development of energy communities, as well as timetable for their deployment.

Our assessment: Although NECP talks about the potential role of **energy communities**, and in general about some previous and planned measures, it also mentions the number of registered energy communities (with an incorrect name), it only mentions specific measures that do not specifically simplify licensing for energy communities. While NECP should include *"main elements of the support framework and the main principles for its implementation"*, wording is too general; (some) elements of the support framework are mentioned, but one can learn little about the principles for their implementation. It is noteworthy that NECP talks much more about thermal energy communities, while apart from the entry into force of the definition in 2024, no measures or even consultations have been carried out on them.

9. NECP should present a plan for the substantive development of public and non-motorized individual transport. NECP should present how it intends to curb and offset the environmental and social (e.g. health) damage caused by the increasing transport of goods, and how it gives priority to sustainable transport modes.

Our assessment: NECP states that *"in order to reduce **transport** energy consumption, it is of primary importance to develop public transport and increase its utilization, and rail transport should be provided as a realistic option for freight transport"* and also emphasizes electrification. The plan ambitiously plans to reduce GHG emissions by 92.86% between 2020 and 2050, but does not explain what measures could reverse the current, contradictory trends (growing and aging road car fleet, growing road network, shrinking and weakening railway network, shrinking and aging railway vehicle fleet). The support for inland navigation and TEN-T port investments (pages 98 and 153) is ill-considered, considering the specific high energy demand and GHG emissions of the transport mode, and the unreliable water flows. It only mentions the promotion of non-motorized transport modes at the level of reference, without any substantive measures, and does not even mention interventions that could generally reduce the demand for transport.

10. NECP defines the group of people living in energy poverty and the action plan for the long-term management of their situation, in addition to the gradual phasing out of utility reductions, with appropriately targeted subsidies and energy efficiency measures, also covering the EU Social Climate Fund.

Our assessment: It is a step forward that the final updated NECP defines the concept of **vulnerable consumers**. At the same time, it is harmful that it links the controversial and very costly utility price protection to this, which contradicts the polluter pays principle and hinders the spread of energy efficiency measures (the document itself acknowledges that in 2022 *"as a result of the price increase resulting from the regulatory change, Hungarian residential natural gas consumption began to decrease significantly."* page 212). The terse formulation does not formulate any goal, plan, criteria or vision for the issue of energy poverty. The revised NECP sets the proportion of vulnerable households at 3%, i.e. around 300,000 people (p. 80). This figure is highly questionable, as it is allegedly based on the same EU indicators/calculation, yet it is less than a quarter of the 12.55% result of the Commission calculation based on the indicators referred to in Article 8(3) of the Energy Efficiency Directive, calculated according to Commission Recommendation 2024/1590 (Table 4). Furthermore, 15.5% of Hungarian households, over 600,000 apartments, use firewood exclusively for heating. Given that firewood is not covered by the energy utility price cap bill, and its price has

tripled in recent years, mind also it is the fuel most commonly used by low-income households and the worst-performing residential buildings, they are the ones most affected by energy poverty. However, NECP completely omits these households when examining energy poverty.

We ask the Hungarian energy minister that the above suggestions be implemented in the future correction of NECP, as well as in climate and energy policy planning and professional consultations, e.g. in the process of updating National Climate Change Strategy (Climate Change Action Plans), planning the national Social Climate Plan, the revision of the LTS due next year (according to the EU Steering Regulation) and the strengthening re-enactment of the Climate Protection Act.

- Energiaklub Climate Policy Institute
- Climate Protection Alliance (Éghajlatvédelmi Szövetség)
- Habitat for Humanity Hungary
- Clean Air Action Group (Levegő Munkacsoport)
- Hungarian Energy Efficiency Institute (Magyar Energiahatékonysági Intézet)
- NSC-FoE Hungary (Magyar Természetvédők Szövetsége)
- Reflex Environmental Protection Association (Reflex Környezetvédő Egyesület)
- WWF Hungary

December 2024

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

This project is part of the European Climate Initiative (EUKI). EUKI is a project financing instrument by the German Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (BMWK). The EUKI competition for project ideas is implemented by the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. It is the overarching goal of the EUKI to foster climate cooperation within the European Union (EU) in order to mitigate greenhouse gas emissions.